

GIS in de lift!

Op het IBW is nu sedert een jaar een GIS-labo in opbouw. GIS, de afkorting voor Geografisch Informatie Systeem, is de laatste jaren een fenomeen dat niet meer kan genegeerd worden. Elke wetenschapper of organisatie die zich bezighoudt met aardwetenschappen in het algemeen en onze leefomgeving in het bijzonder maakt tegenwoordig gebruik van deze nieuwe mogelijkheid die de informatica ons biedt. Terwijl vroeger een cartograaf uitgerust was met papieren kaarten, een lat en een gradenboog, zit de cartograaf nu achter de computer en kan hij door het gebruik van de computer op een veel snellere manier ruimtelijke gegevens raadplegen en er allerlei analyses op toepassen. Het opzoeken van coördinaten, het over elkaar leggen van verschillende kaarten en het berekenen van oppervlaktes zijn maar enkele eenvoudige voorbeelden van wat GIS ons kan bieden. Het IBW beschikt nu over een volledig systeem op een UNIX server en over eenvoudig aan te leren programma's op PC om eenvoudige ruimtelijke analyses uit te voeren. Een Geografisch Informatie Systeem beschikt naast de mogelijkheid om kaarten te bekijken op computer ook over een databank die aan de deze zichtbare lijnen, punten en oppervlaktes (polygonen) kan verbonden worden. Zo kan aan een bosbestand aangegeven worden welke de meest voorkomende boomsoort is binnen het bestand, er kan aangegeven worden welke de bodemeigenschappen zijn, enz. De uitbouw van dit GIS-labo, binnen de cel Standplaatsonderzoek, gebeurt in overleg met andere administraties en afdelingen binnen het Departement Leefmilieu en Infrastructuur (LIN) van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap en met andere partners. Zo is er onder andere samenwerking met de afdeling Bos & Groen, Water en de afdeling Informatica. Met deze afdelingen worden ervaringen en gegevens uitgewisseld. Het grootste deel van de gegevens worden ons geleverd door het Ondersteunend Centrum GIS-Vlaanderen, onderdeel van de Vlaamse Land Maatschappij (VLM), maar natuurlijk zijn we ook bezig met het inbrengen van nieuwe gegevens die relevant zijn voor het onderzoek en nergens anders beschikbaar zijn. Deze nieuwe gegevens worden onder andere ingebracht door digitalisatie via een magnetische tekentafel (digitaliseertafel) of door het gebruik van een GPS (Global Positioning System). Het IBW beschikt over dit elektronisch systeem waarmee men op het veld zijn positie kan bepalen. Men kan deze dan opslaan in een handcomputer zodat die later kunnen ingebracht worden in het GIS. Over GIS en de uibouw van allerlei nieuwe toepassingen en databanken leest u zeker meer in onze volgende nieuwsbrieven.

Contactpersoon: Bart Cosyn tel.: (054) 43 71 38 E-mail: Bart.Cosyn@lin.vlaanderen.be

BOSVITALITEITSINVENTARIS

Het IBW inventariseert jaarlijks in samenwerking met Afdeling Bos en Groen en Afdeling Natuur de gezondheidstoestand van de Vlaamse bossen aan de hand van een bosvitaliteitsmeetnet. In 1997 werd de vitaliteit van 1728 steekproefbomen in 72 bosgebieden beoordeeld. Het percentage beschadigde bomen daalde voor de meeste soorten. Populier en Zomereik haalden het hoogste aandeel beschadigde bomen.

In totaal waren 19.3% van de steekproefbomen beschadigd. Het merendeel van deze bomen vertoonde matig bladverlies. Er waren in verhouding meer beschadigde loofbomen dan naaldbomen. Het percentage bomen met abnormale bladverkleuring bedroeg 4.6%.

Bij de loofboomsoorten evolueerde de toestand gunstig voor Beuk en Amerikaanse eik. Populier en Zomereik kenden geen duidelijke vermindering van het aandeel beschadigde exemplaren.

De inlandse eik had, net als de Amerikaanse eik, tijdens het voorjaar te kampen met rupsenvraat, hoofdzakelijk van Kleine wintervlinder. In het meetnet werden, in tegenstelling tot voorgaande jaren, geen noemenswaardige aantastingen van Eikenprocessierups vastgesteld.

In de eerste helft van de zomer waren de weersomstandigheden optimaal voor de ontwikkeling van bladschimmels. Hevige aantastingen van roestschimmels zorgden vooral vanaf augustus voor vervroegde bladval bij populier. Eikenmeeldauw kwam frequent voor, vooral op St.-Jansscheuten van door rupsenvraat aangetaste Zomereiken.

De vitaliteitstoestand van de naaldboomsoorten in het meetnet evolueerde gunstig. Het percentage beschadigde bomen daalde zowel bij Corsicaanse den als bij Grove den. Scheutsterfte ten gevolge van *Sphaeropsis*-schimmel is bij naaldbomen nog steeds een belangrijke oorzaak van vitaliteitsvermindering.

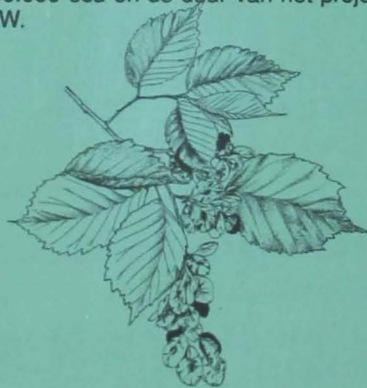
De waarnemingsteams stelden een verbetering van de bosgezondheidstoestand ten opzichte van het voorgaande jaar vast. Het is echter voorbarig om op basis van deze resultaten te besluiten dat er een definitieve positieve trend is ingezet. Ook in het verleden werden kortstondige verbeteringen vastgesteld en bovendien blijft het schadeniveau aanzienlijk bij soorten als Zomereik, populier en Corsicaanse den.

Ondertussen zijn we alweer een jaartje verder en wordt er uitgekeken naar de vitaliteitsbeoordelingen voor 1998, die in juli aanvangen. Meer nieuws daarover in een volgende brief!

Contactpersoon: Geert Sioen tel.: (054) 4 3 71 21 E-mail: Geert.Sioen@lin.vlaanderen.be
Peter Roskams tel.: (054) 43 71 15 E-mail: Peter.Roskams@lin.vlaanderen.be

Europese Unie financiert internationaal olmenproject

In 1997 werd een internationaal project opgestart omtrent het behoud van de inheemse Europese olmensoorten *Veldiep*, *Bergiep* en *Steelep* (resp. *U. minor Mill. sensu lato*, *U. glabra Huds.* en *U. laevis Pall.*). Dit project kadert in het EG-programma DG VI inzake instandhouding, karakterisering, verzameling en gebruik van genetische hulpbronnen in de landbouw. De totale subsidie bedraagt 600.000 ecu en de duur van het project is vijf jaar. Negen landen zijn hier actief bij betrokken. België wordt vertegenwoordigd door het IBW.

Het hoofddoel van dit project is het optimaliseren, evalueren en samenbrengen van reeds bestaande collecties (in kwekerijen e.d.), teneinde een globaal-representatieve collectie op punt te stellen en te bewaren voor een lange termijn. De finaliteit ervan is het behoud van de genetische diversiteit van de soort over heel zijn Europees verspreidingsgebied - van Zweden tot Griekenland en van Portugal tot Duitsland. Ook te nemen maatregelen voor het behoud van olmen te velde worden binnen dit project besproken.

Het IBW is in 1995 gestart met het aanleggen van een databank en een genenbank van vermoedelijk autochtone olmen. De databank bevat momenteel 89 exemplaren. De eerste indrukken zijn dat nog een tiental grote exemplaren (omtrek van 150 cm en meer) gespaard bleven van de olmenziekte. Deze grotere exemplaren komen meestal geïsoleerd voor. Op te merken valt dat de Bergiep veel zeldzamer blijkt te zijn dan de Veldiep. Deze laatste kan zich ook beter handhaven dankzij het veelvuldig voorkomen van wortelopslag. Steelep is uiterst zeldzaam in Vlaanderen, maar is hier vermoedelijk nooit in grote aantallen voorgekomen.

Contactpersoon: An Vanden Broeck tel.: (054) 43 71 25
E-mail: An.Vandenbroeck@lin.vlaanderen.be